

Vindkraft i skog – dödlighet hos fåglar och fladdermöss

Vindkraft kan utgöra en risk för fladdermöss och fåglar. Hur stort är problemet i skogsmiljö, där mycket av den landbaserade vindkraften byggs? Hur väl fungerar driftsreglering för att skydda fladdermöss? Forskare tar hjälp av tränade hundar för att söka svar.

Forskning har visat att vindkraftverk kan döda fladdermöss och fåglar i varierande omfattning. I projektet undersöker forskarna hur det ser ut i skogsmiljö, under vilka omständigheter fladdermöss och fåglar dödas av vindkraftverk.

Sommaren 2021 påbörjades det första av tre planerade fältstudieår i 15 olika vindparker, från Skåne i söder till Västernorrlands län i norr. Parkerna är fördelade på fem delområden: Syd- och Sydostsverige, Sydvästsverige, Småländska höglandet, Västra Svealand samt södra Norrland.

Fladdermöss och driftreglering

I södra Sverige är det vanligt med driftreglering, som en skyddsåtgärd för fladdermöss. Det gäller särskilt i områden med många skyddsvärda fladdermusarter. Verken får stå stilla när det blåser mindre än 6 m/s, och temperaturen är över 14 grader, från mitten

PÅGÅENDE FORSKNING:

Utvärdering av driftsreglering för att skydda fladdermöss, samt dödlighet av fåglar och fladdermöss vid vindkraftverk i skogsmiljö

FOTO: RICHARD OTTVALL

av juli till mitten av september. Det är då risken är som störst att fladdermöss dödas av vindkraft. Med undantag för några mindre, privatfinansierade studier har det inte gjorts någon uppföljning i Sverige av hur effektiv åtgärden är. Det saknas riktlinjer för hur data ska tolkas och vilken insats som behövs för att kunna dra slutsatser av driftregleringens effektivitet.

I projektet kommer forskarna att utvärdera effekten av driftreglering och även finjustera utförandet av skyddsåtgärder. Kunskapen kan också utgöra ett underlag för hur kontrollprogram bör utformas.

Eftersök med hund

Eftersök av döda eller skadade fladdermöss och fåglar har genomförts i samtliga 15 parker under juli-september 2021. Richard Ottvall och hans jaktlabrador Zeldi är ett av tre team, som tillsammans har gjort 554 eftersök.

– Det har fungerat väldigt bra. Om det finns döda fåglar eller fladdermöss är det inte svårt för hunden att leta upp dem. Om vinden ligger på kan hunden känna doften av en fladdermusvinge på 30 meters håll. Man behöver träna hunden så den står still och markerar ett fynd, i stället för att apportera det. Vid de allra flesta söken hittar man inget – vilket naturligtvis är bra – men då gäller det ändå att hålla hunden (och hundförare) motiverad och på humör, säger Richard Ottvall.

Hundarnas sökeffektivitet är mycket hög. Vid kontroller när kadaver lagts ut, visade det sig att hundarna hittade mer än 90 procent av kadavren. Regelbundna kontroller av hundarnas sökeffektivitet kommer att göras under hela studien. För 2022 tränas ytterligare minst två hundar upp.

Resultat från första fältsäsongen

Närområdet kring max 10 verk per park har undersökts.

Döda fladdermöss har hittats i Götaland och södra Svealand, men hittills inte i norra Svealand och södra Norrland. Det har varit arter som tidigare bedömts som högriskarter i samband med vindkraft. Forskarna har ännu inte beräknat några nivåer för verklig dödlighet hos fladdermöss. Efter den första fältsäsongen är dataunderlaget för litet för att dra slutsatser om skillnader mellan parker som är driftreglerade och de som inte är det, vad gäller dödlighet hos fladdermöss.

OM VINDVAL

Vindval är ett forskningsprogram om vindkraftens påverkan på människor, natur och miljö. Programmet är ett samarbete mellan Energimyndigheten och Naturvårdsverket. Läs mer på www.naturvardsverket.se/vindval

OM PROJEKTET

Utvärdering av driftsreglering för att skydda fladdermöss, samt dödlighet av fåglar och fladdermöss vid vindkraftverk i skogsmiljö

Projektledare:

Dr Martin Green, Lunds universitet

Deltagande forskare:

Dr Richard Ottvall (Ottvall Consulting AB/Lunds universitet), Dr Stefan Pettersson (EnviroPlanning AB), Dr Marcus Elfström (EnviroPlanning AB) samt biolog Martin Rydberg-Hedén (Grouse Expeditions).

Projektid:

1 juni 2021–1 december 2023

Projektbudget:

4 593 000 kr

Döda fåglar har hittats i varierande antal i samtliga undersökta parker. Tornseglare är den enskilda art som det hittats flest döda individer (11 stycken) av under kraftverken. I övrigt är det en ganska stor blandning av arter, där det som väntat ingår en del rovfåglar, bland annat en kungsörn och en havsörn. Det lägsta antalet döda fåglar har hittats längst i norr. I 10 av de 15 parkerna har också auto-boxar för inspelning av fladdermusaktivitet (ljud) funnits på plats under samma tid som övriga undersökningar gjorts. Resultaten från dessa är ännu inte analyserade.